

komme til Klarhed om det Spørgsmaal, hvorvidt Noedyrkingen har en saa væsentlig og almindelig Interesse for vort Agerbrug, at det var ønskeligt, om Statskassen offrede Noget, for gjennem Forsøg paa de to tilstedeværende Fabrikker at komme til en Overbevisning om, hvorvidt det er en for Landet særlig heldig Udvikling eller ikke. Saaledes opfatter jeg altsaa Sagen, og derimod ikke saaledes, at der egentlig er Tale om disse Fabrikaktionærers Interesse. Men det Spørgsmaal er nok ikke klaret endnu, om der ikke er Noget i det, som Mange, deriblandt ogsaa mange Landmænd, paaftaa, at, naar vi kunne gennemføre en Noedyrking, som er Betingelsen for Sukkerproduktionen, vil det være af en meget væsentlig Betydning for Landbruget. Jeg vil minde om, at den første Impuls til Sukkerfabrikationen her i Landet stete gjennem en Indbydelse til Aktietegning, hvorefter der, saavidt jeg huffer, skulde anlægges 10 Sukkerfabrikker omkring i Landet; men det blev ikke til Noget. Tanken var, at Noedyrkingen er en Agerbrugsmaade, som er særdeles gaavnlig, som bevirker et intensjvt Agerbrug i enhver Henseende — saaledes har jeg navnlig set det udtrykt — og at det derfor var ønskeligt at komme til Klarhed derom og navnlig ikke at kvæle et saadant Forsøg i Jødselen. Derfor tror jeg i Samstemning med den første ærede Læser, at man ikke skal afvise denne Sag med, at der ikke kan være Tale om at gaa videre end det foreliggende Forslag, hvilket jo forøvrigt kun gaar ud paa en simpel Retserbigheds handling, der ikke trænger til en nærmere Begrundelse. Men lad saa være, at disse Fabrikker maaste ere anlagte noget ubetænksomt, uden det rette Syn paa Sagen, eller hvad man vil kalde det, saa tror jeg dog, at der ganske affet fra selve Sukkerfabrikkerne kunde være Anledning for Statskassen til at yde dem nogen Lempelse netop i det fornaals Interesse, som jeg antydede. Om man end ikke vil indrømme, at en Beskyttelse af nye Industrier er tilraadelig, kan det jo ikke nægtes, at de fleste nye Industrigræne have en Landperiode at gennemgaa, skulle gennemgaa forskellige Børnesygdomme, i alt Fald forskjellige Besværigheder og Ulemper, før de komme i den Udvikling, at det sande Resultat kan vise sig, og det er vel derfor ikke saa urimeligt at sige, at det ofte er i det Almindeliges Interesse at støtte dem noget i saa Henseende. Jeg er derfor af den Mening, at man ikke skal afvise denne Sag, men forsøge, om der ikke kunde findes en Maade, hvorpaa man kunde dels støtte de to tilstedeværende Fabrikker og

dels derigjennem komme til Klarhed om, hvorvidt man skal gaa videre i den Retning i Agerbrugets Interesse, eller om det er en Sag, der ikke hører hjemme her i Landet og ikke fortjener nogen videre Udvikling. Det var ønskeligt, om vi ved noget Offer fra Statskassens Side kunde komme til en Overbevisning i den ene eller den anden Retning. — Den ærede første Læser antydede, at man kunde jo indrømme i 6 eller 10 Aar enten fuldstændig Afgiftsfrihed eller i alt Fald en Afgift med stigende Skala saaledes, at Fabrikkerne det første Aar vare frie for Afgift, det næste Aar betalte 10 Procent, og saa fremdeles i hvert følgende af de 10 Aar betalte 10 Procent mere. Det var ganske vist en Maade. Men man kunde ogsaa gaa en anden Vej. Dersom Forsøget lykkes, dersom det viste sig, at denne Industri virkelig er saa overordentlig rentabel og gunstig for Aktionærerne, som det oftere er blevet fremstillet, forekommer det mig ikke, at der er Grund til, at Statskassen skulde træde til med en Foræring, men Staten kunde jo træde til paa den Maade, at, naar Fabrikkerne kom i en gunstig Tilstand, skulde de tilbagebetale, hvad de tidligere havde modtaget. Jeg skulde f. Ex. aldeles intet have imod et Forslag om, at de skulde være afgiftsfrie i visse Aar, eller rettere sagt, at de — jeg tænker nærmest paa den lollandste Fabrik, jeg kjender ikke, hvorledes den ved Odense er indrettet — betalte Afgiften fuldt ud med Aktier. Der vilde derved ganske vist ske et Offer fra Statskassens Side, men, lykkes Fabrikken og den forventer sig, faar Staten sine Penge igjen; lykkes Foretagendet ikke, er Betsøbet tabt, men i saa Fald vil Betsøbet jo altid være tabt. Grunden til, at jeg navnlig udhæver dette, er, at jeg har min væsentlige Kundskab angaaende Sukkerproduktionen og Sukkerindustrien fra Forhandlinger, der have været førte forskellige Steder, navnlig i det fgl. Landhusholdningselskab, og i hvilke det er paavist ved mange Exempler fra andre Steder, navnlig fra det, den ærede første Læser udtrykte sig, saa nær beslægtede Nordtyskland, at denne Industri er saa fordelagtig, at, naar der er gaaet nogle Aar, i hvilke den ganske vist intet Udbytte giver, kan Udbyttet stige til meget betydelige Procenter: 20—30, ja endog til 60 à 70. Skulde noget Eignende indtræde hos os, faar Staten jo sine Penge igjen. Men derfor er det ogsaa, at jeg mener, at en Assistance paa den Maade, at Staten, om jeg saa maa sige, giver Hensjand med Afgiftens Betaling eller modtager den i Aktier, eller paa hvilken anden Maade man kunde tænke